

Πανεπιστήμιο Στερεάς Ελλάδας
Τμήμα Περιφερειακής Οικονομικής Ανάπτυξης

Διαλέξεις Μαθήματος Οικονομική Γεωγραφία Ε' Εξαμήνου

Διδάσκων: Δρ. Χρίστος Απ. Λαδιάς

ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΟΥ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Κεντρικό σημείο: συμπεριφορές των ιδιοκτητών των μονάδων, προσπαθεί να βρει ένα λογικό κόστος.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ PRED

Στο διάγραμμα, η απόφαση χωροθέτησης παρουσιάζεται ως συνάρτηση δύο μεταβλητών: της ποσότητας και της ποιότητας της πληροφορίας και της δυνατότητας των ατόμων να χρησιμοποιήσουν την πληροφορία.

...συνέχεια

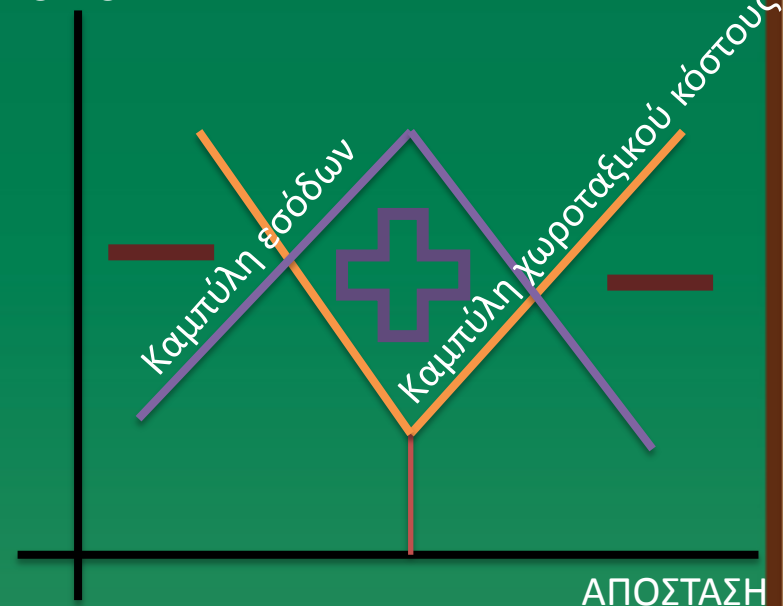
ΠΟΣΟΤΗΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ

$\Pi_{1,1}$	$\Pi_{1,2}$...	$\Pi_{1,n}$
$\Pi_{2,1}$	$\Pi_{2,2}$...	$\Pi_{2,n}$
...
$\Pi_{n,1}$	$\Pi_{n,2}$...	$\Pi_{n,n}$

ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΚΙΝΗΣΗΣ

Όσο περισσότερες πληροφορίες και ποιότητα τόσο καλύτερες οι χωροθετήσεις

ΚΟΣΤΟΣ

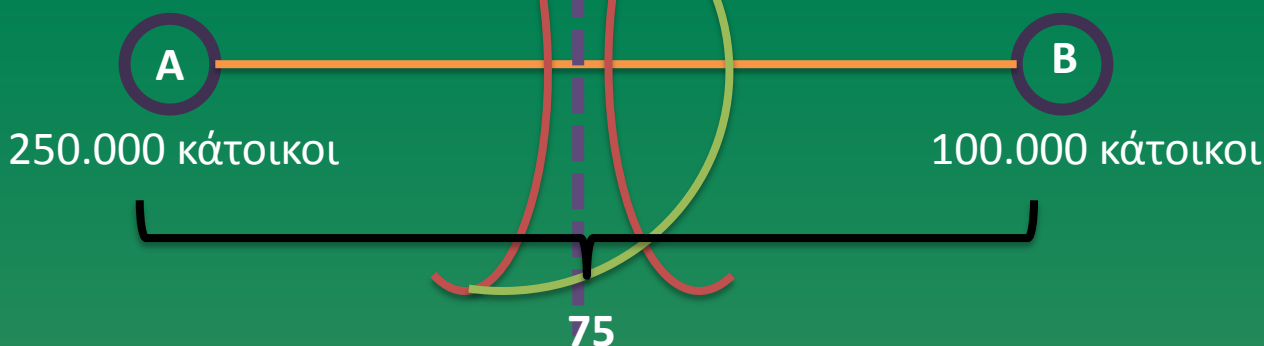

ΝΟΜΟΣ REILLY'S

Διερευνά που θα πρέπει να γίνει η χωροθέτηση ενός σημείου ανάμεσα σε δύο αγορές.

$$M_{AB} = \frac{d_{AB}}{1 + \sqrt{\frac{P_B}{P_A}}} = 45,9$$

Δίνει την
εμβέλεια της
αγοράς

ΝΟΜΟΣ ΗΥΗ'ς

Ο νόμος χρησιμοποιείται στη χωροθέτηση του λιανικού εμπορίου.

$$P(C_a) = \frac{\frac{P_B}{d_Q}}{\sum_a^n \frac{P_a}{D_{ab}}} = \frac{\frac{100.000}{37,5}}{\frac{250.000}{37,5} + \frac{100.000}{37,5}} = 0,7$$

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η σχολή αυτή προέκυψε λόγω της κριτικής των δύο προηγούμενων σχολών, αλλά και της εισαγωγής του μαρξισμού. Επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στην οικονομία με τελείως διαφορετική οπτική. Θεωρεί την οικονομική ανάπτυξη ως μια δυναμική διαδικασία. Η οικονομική γεωγραφία, και άρα η θεωρία της χωροθέτησης της βιομηχανίας, πρέπει να λάβει υπόψη της και το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο. Υποστηρίζει ότι δεν είναι δυνατό να υπάρξει οικουμενική Οικονομική Γεωγραφία, ανεξάρτητη δηλαδή από χρόνο και τόπο, αλλά μόνο θεωρίες που αφορούν συγκεκριμένα είδη κοινωνιών. Η παραγωγή είναι ένα μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού που είναι το κέρδος. Τέλος, βασίζεται στο μαρξισμό για τον τρόπο λειτουργίας του καπιταλισμού.

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Αναπτύχθηκαν 3 βασικές κατευθύνσεις:

- Της αναδιάρθρωσης του κεφαλαίου
- Της εργατικής θεωρίας
- Των θεωρητικά πληροφορημένων εμπειρικών ερευνών

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Αναδιάρθρωση κεφαλαίου \Leftrightarrow αλλαγές στη διαδικασία παραγωγής και οργανωτικές αλλαγές, όπως άνοιγμα, κλείσιμο και συγχωνεύσεις εταιριών.

Η αναδιάρθρωση κεφαλαίου δημιουργεί νέες ανάγκες χωροθέτησης, αλλάζει τη διάρθρωση της βιομηχανίας στο χώρο και παρουσιάζει αλλαγές στη διαδικασία παραγωγής.

Οι μονάδες συσσωρεύονται είτε από πολιτική περιφερειακής ανάπτυξης, είτε οι βιομήχανοι αναζητούν πού υπάρχει χαμηλό κόστος.

Το αποτέλεσμα της αναδιάρθρωσης κεφαλαίου είναι η μείωση του ποσοστού του σταθερού κεφαλαίου και η αύξηση της υπεραξίας του προϊόντος. Η αναδιάρθρωση οδηγεί σε μείωση κόστους λειτουργίας της επιχείρησης.

...συνέχεια

Υπεραξία \Rightarrow χρηματικό ποσό που λαμβάνει ο επιχειρηματίας ως κέρδος από την εργασία του εργατικού δυναμικού.

ΥΠΕΡΑΞΙΑ= ΕΡΓΑΣΙΑ- ΚΟΣΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Οι επιχειρήσεις που δεν παράγουν υπεραξία οδεύουν προς κλείσιμο.

Η αναδιάρθρωση κεφαλαίου προκαλεί κοινωνική αναστάτωση.

ΥΠΕΡΑΞΙΑ

Ο επιχειρηματίας αγοράζει την εργασία (το χρόνο δηλαδή του εργάτη πληρώνοντας μισθό).

T (Φαινομενικός χρόνος)

Tκ (ο χρόνος αναπλήρωσης της εργατικής δύναμης- ο εργάτης παράγει το κόστος του (δηλ. μισθός)

Tπ παραγωγικός χρόνος

ΥΠΕΡΑΞΙΑ

Για να αυξηθεί η υπεραξία ο επιχειρηματίας:

- ➔ μπορεί να αυξήσει το φαινομενικό χρόνο $T/T\pi$
- ➔ μπορεί να εντατικοποιήσει τον παραγωγικό χρόνο $T\pi-Tκ$ (πρέπει να μεγαλώνει η διαφορά)

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΕΙ Ο ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΪΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΞΙΑΣ.

...συνέχεια

Ανάλογα με την αναδιάρθρωση του κεφαλαίου οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε:

1. Επιχειρήσεις που παρουσιάζουν πλεόνασμα παραγωγικού κεφαλαίου (μονοπωλιακή μορφή). Αποτέλεσμα: μείωση απασχόλησης, ανεργία, συμπίεση τιμών.
2. Επιχειρήσεις που είχαν ανάγκη να γίνουν ανταγωνιστικές στις διεθνείς αγορές. Η οργανωτική αναδιάρθρωση συνδυαζόταν με την παραγωγική αναδιάρθρωση: αύξηση παραγωγής με το μικρότερο κόστος, μείωση του ποσοστού εργασίας ανά παραγόμενη μονάδα εργασίας, μείωση επιπέδου εξειδίκευσης και αύξηση παραγόμενου προϊόντος.
3. Επιχειρήσεις που χρειάζονται να βελτιώσουν τη δύναμη και τη θέση τους στη διεθνή αγορά, ενώ δεν υπάρχει καμία ανάγκη αναδιάρθρωσης του κεφαλαίου.

ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΗ ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Ο Friedman υποστήριξε ότι η χωροθέτηση είναι άμεσα συνδεδεμένη με την εργατική δύναμη που απασχολεί.

Η αντίσταση των εργατών προκαλεί υποχρεωτικές αλλαγές στον τρόπο παραγωγής.

Οι εργάτες διαχωρίζονται σε δύο μεγάλες ομάδες: κεντρική και περιφερειακή εργατική τάξη. Κάθε ομάδα παρουσιάζει ανισότητες.

...συνέχεια

Οι διαφορές μπορεί να αφορούν:

1. **ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ** (χρηματικό- πάγιο)
2. **ΧΩΡΟ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ** (έκταση, λειτουργικές απαιτήσεις, φύση της παραγωγής, μέγεθος, χρησιμοποιούμενες τεχνολογικές μέθοδοι, κινητοποιήσεις εργαζομένων, κόστος, φυσικά και τοπογραφικά χαρακτηριστικά της περιοχής)
3. **ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ**: γνώση/ εμπειρία/διαίσθηση (στις αστικές περιοχές: υψηλές τεχνολογίες, στις αγροτικές περιοχές: δεν υπάρχει τεχνογνωσία)
4. **ΖΗΤΗΣΗ**: η ζήτηση δεν είναι ίδια παντού.

ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Μια βιομηχανία μπορεί να χωροθετηθεί οπουδήποτε.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΧΩΡΑΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ:

- Η εγγύτητα στις αγορές
- Η ποιότητα των μεταφορικών υποδομών
- Η εγγύτητα σε μεγάλους πελάτες
- Επίσημη γλώσσα και γλωσσικές ικανότητες
- Χρηματοοικονομικά κίνητρα (πχ φορολογία)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ:

- Εγγύτητα στις αγορές
- Εγγύτητα στους μεγάλους πελάτες
- Διαθεσιμότητα χώρου
- Διαθεσιμότητα εργασίας
- Διαθεσιμότητα πρώτων υλών και εξαρτημάτων

ΘΕΩΡΗΤΙΚΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΜΕΝΕΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Τονίζει την ύπαρξη μιας σειράς εμπειρικών ερευνών που εντάσσονται στη Σχολή της Πολιτικής Οικονομίας.

Συγκεκριμένα, οι μελέτες αυτές υποστηρίζουν ότι υπάρχει μια τάση αποκέντρωσης της βιομηχανίας και διασποράς της σε μικρά κομμάτια, γεγονός που εμποδίζει τη δημιουργία των συνδικάτων και την αποδυνάμωση του συνδικαλιστικού κινήματος. Παρατηρείται η ανάγκη για μεγαλύτερη ποικιλία και παραγωγή διαφορετικών προϊόντων, καθώς και χαμηλότερο εργατικό κόστος.

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Έστω ένας κινηματογράφος. Για να επιβιώσει θέλει 500 επισκέψεις/νύχτα. Αν υποθέσουμε ότι ο μέσος όρος είναι 1 φορά/ έτος, τότε ποια θα πρέπει να είναι η εμβέλεια της αγοράς της προκειμένου να είναι βιώσιμη η επιχείρηση;

ΛΥΣΗ:

300 ημέρες λειτουργίας \times 500 επισκέψεις = 150.000

Η εμβέλεια της αγοράς θα πρέπει να έχει τουλάχιστον 150.000 κατοίκους. Αν έχει λιγότερους, θα έχει λιγότερες επισκέψεις. Άρα η επιχείρηση θα πρέπει να χωροθετηθεί σε μια πόλη με 150.000 κατοίκους.

...συνέχεια

Εάν ο μέσος όρος είναι 3 φορές το έτος τότε:

$$150.000/3= 50.000.$$

Μια πόλη δηλαδή με 50.000 κατοίκους μπορεί να καλύψει τις απαιτήσεις του επιχειρηματία. Διαφορετικά, η πόλη των 150.000 κατοίκων με μέσο όρο επισκέψεων 3 φορές το χρόνο μπορεί να συντηρήσει 3 αίθουσες.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΑΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Λαμπριανίδης Λόης (2001), *Οικονομική γεωγραφία: στοιχεία θεωρίας και εμπειρικά παραδείγματα*, Αθήνα: Πατάκης, σσ. 15-204. (Διδακτικό εγχειρίδιο)
- Γιαουτζή Μαρία (2011). Πανεπιστημιακές Σημειώσεις στην Οικονομική Γεωγραφία.
- Κουρλιούρος Ηλίας (2011), *Διαδρομές στις Θεωρίες του Χώρου, Οικονομική Γεωγραφία της παραγωγικής αναδιάρθρωσης και της άνισης ανάπτυξης*, Αθήνα: Προπομπός σσ 15-400.
- Γιώτη-Παπαδάκη Όλγα (2011). Εισαγωγή στην Οικονομική Γεωγραφία, Αθήνα: Κριτική, σσ 10-240.
- Καραβέλη Ελένη (2009). Ανισότητες, Συγκεντρώσεις και Νέα Οικονομική Γεωγραφία, Αθήνα: Gutenberg.
- Λεοντίδου Λίλα (2011). Αγεωγράφητος χώρα. Ελληνικά Είδωλα στους Επιστημολογικούς Αναστοχασμούς της Ευρωπαϊκής Γεωγραφίας, Αθήνα: Προπομπός.

Επιπρόσθετη Βιβλιογραφία

- Allen J., Massey D. and Cochrane A. (1998) *Rethinking the Region*
- Armstrong and Taylor *Regional Economics and Policy*
- Bryson J., Henry N., Keeble D. and Martin R. (eds) (1999) *The Economic Geography Reader*, Chichestr: Wiley
- Clark G., Feldman M and Gertler M. (2000) *The Oxford Handbook of Economic Geography*. Oxford: Oxford UP
- Daniels P. (2001) *Human Geography. Issues for the 21st century*
- Dickens P. (2005) *Global Shift*, London: Paul Chapman
- Krugman P. (1991) *Geography and Trade*. Cambridge Mass: MIT Press
- Lee R. and Wills J. (eds) (1997) *Geographies of Economies*, London: Arnold
- Sassen S. (1999) *Globalisation and its Discontents*
- Sheppard E. and Barnes T. *A Companion to Economic Geography*, Blackwell